

Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci zákroku Policie ČR vůči panu S. T. [REDACTED] k němuž došlo v T. [REDACTED] dne 19. června 2021

Šetření jsem se rozhodla zahájit na základě zpráv z médií, a to s akcentem na zákonnost postupu Policie ČR a přiměřenost použití donucovacích prostředků. Mé šetření v žádném ohledu nenahrazuje postupy orgánů činných v trestním řízení, a tedy ani není závislé na výsledku soudní pitvy, která by měla určit příčinu smrti pana T. [REDACTED]. Na tomto místě současně podotýkám, že dle mně poskytnutých dosavadních informací není interní šetření události vedené Krajským ředitelstvím Policie ČR Ústeckého kraje uzavřeno.

A. Shrnutí závěrů

Policisté zasahující na místě pochybili tím, že:

- záchranou službu volali až s tříminutovým zpožděním, ačkoli nutnost lékařského ošetření byla od počátku zjevná s ohledem na zdravotní stav pana T. [REDACTED] (ovlivnění návykovou látkou, vytékání krve z úst),
- nikdo z policistů nemonitoroval zdravotní stav osoby, vůči níž zákrok směřoval, a včas nezjistil, že tento člověk přestal vykazovat známky života, což považuji za porušení zásady přiměřenosti zakotvené v § 11 zákona o Policii ČR a porušení povinnosti dle § 53 odst. 5 zákona o Policii ČR dbát na to, aby donucovací prostředek nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání a
- po kolapsu pana T. [REDACTED] mu nesejmuli pouta z rukou a nezahájili okamžitou resuscitaci vlastními silami.

Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje pochybilo tím, že při interním šetření události nedostatečně zjistilo skutkový stav, když zcela opominulo absenci výpovědi osádky prvního vozidla zdravotnické záchrané služby (dále jen „ZZS“), které mají pro hodnocení postupu policistů zásadní význam, neboť obsahují informace o zdravotním stavu pana T. [REDACTED] svědčící o jeho kolapsu ještě před příjezdem prvního vozidla ZZS. Tento nedostatek by v konečném důsledku mohl vést k nenaplnění požadavků na účinné vyšetřování.

B. Skutková zjištění

Při svém hodnocení vycházím z podkladů, které mi poskytlo Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, přičemž tyto podklady slouží i k posouzení postupu policistů tamním odborem vnitřní kontroly. Dále pak vycházím z úředních záznamů, které obsahují výpovědi osádky prvního vozidla záchrané služby – tyto záznamy mi poskytl na mou žádost právní zástupce rodiny zesnulého pana T. [REDACTED]. K dispozici mám i dvě audionahrávky s výpověďmi dalších svědků události. Jejich obsah ale není pro mé hodnocení stěžejní, proto jej níže nerozvádím.

B.1 Videozáznamy

K dispozici mám dva videozáznamy, na nichž je zaznamenáno jednání pana T. [REDACTED].

V jednom případě jde o jeho jednání před příjezdem hlídky Policie ČR zaznamenané městským kamerovým systémem. Na tomto videu je vidět jeho potyčka s druhým mužem a dále jeho údery hlavou do zaparkovaného automobilu.

Druhý záznam pak obsahuje nahrávku, která částečně dokumentuje postup policistů vůči panu T [REDACTED]. Tato nahrávka začíná ve chvíli, kdy policisté (tři) jsou již na místě, pan T [REDACTED] leží na zemi a policisté se jej snaží dostat pod kontrolu. Nahrávka není opatřena časovým údajem a ani metadata neobsahují údaje o čase, kdy byla pořízena.

Přibližně v čase 0:30 nahrávky jsou panu T [REDACTED] přiložena pouta na ruce za zády. Tomu předcházelo použití jiných donucovacích prostředků (hmatů a chvatů), přičemž jedním z nich bylo i zakleknutí, kdy policista svým pravým kolenem tlačí na bedra pana T [REDACTED] a svým levým kolenem tlačí na jeho krk, resp. horní část zad či zátylek. Policista, který se nachází nejbližší k hlavě pana T [REDACTED], pozici kolen neustále mění v závislosti na odporu pana T [REDACTED]. V čase 0:40 pak obě kolena z těla pana T [REDACTED] sundá, protože se ten zdá být znehybněn a zklidněn. Přesto v čase 0:56 opět dochází k přiložení kolen na krk a bedra pana T [REDACTED]. Druhý policista po celou dobu znehybňuje nohy pana T [REDACTED]. Třetí policista od času 1:00 situaci jen pozoruje vestoje za zády prvních dvou policistů. V čase 1:33 policista opět koleno z krku pana T [REDACTED] sundává a v čase 1:41 jej opět vrací na místo. Druhé koleno je v té době patrně mimo trup pana T [REDACTED]. V čase 2:15 se pravé koleno opět vrací na bedra pana T [REDACTED]. V čase 3:12 opouští policista nohy pana T [REDACTED] a toho tak na zemi fixuje jen jeden z nich. V čase 3:49 se policista ptá svědků, zda volali lékařskou pomoc, a dozvídá se, že nikoli, poté vytahuje mobilní telefon a odchází ze záběru kamery. V čase 4:24 se jeden z policistů vrací k nohám pana T [REDACTED] a ty fixuje. V čase 5:27 policista opět sundává koleno z krku pana T [REDACTED] a v čase 5:36 na něj již netlačí ani druhým kolenem a pokouší se s ním navázat verbální kontakt. Krátce na to video končí. Obličej pana T [REDACTED] směřuje po většinu doby nahrávky k policistovi, který mu klečí na krku, nebo kolmo dolů. Z posledních sekund videa se však zdá, že pan T [REDACTED] tou dobou již zkolaboval. Pokud jde o chování pana T [REDACTED], tak z videa je patrné, že jeho poslední aktivní pohyb je v čase cca 4:30, kdy hýbe nohama. Nakolik byl jeho předchozí odpor aktivní či silný, nelze z videa posoudit. Je pouze viditelné, že se hýbal.

B.2 Písemnosti

Po zahájení šetření jsem o vyjádření a spisový materiál požádala ředitele Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje.

Jeho odpověď obsahuje shrnutí či popis události, avšak spisový materiál nashromážděný odborem vnitřní kontroly připojen nebyl. Bylo však přislíbeno jeho zaslání po řádném prošetření věci.

Z obsahu dopisu ředitele Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje však vyplývá, že hlídka Policie ČR byla na místo vyslána v 14:54 hod. a v 14:59 hod. dorazila do ulice Dubské v T [REDACTED] (kam byla vyslána). Po zjištění, že muži, k nimž vyjeli, odešli do vedlejší ulice (U Hřiště), hlídka odjedla tímto směrem. V ulici U Hřiště pak na zemi zaregistrovali muže bez trička, kolem kterého se nacházel hlouček lidí. Tento muž sebou škubal a pokřikoval nesrozumitelná slova a rukama mlátil kolem sebe. Na těle měl známky pohmoždění a z úst mu vytékala krev. Bylo zjevné, že dotýčný je pod vlivem omamných či

psychotropních látek. Po pokusu jednoho z policistů (policista 1) o verbální kontakt s ním jej tento muž napadl oběma rukama a pokusil se jej strhnout na zem. Následně tento muž policistu kousl do oblasti předloktí pravé ruky. Posléze policisté vůči dotyčnému použili donucovací prostředky, aby jej dostali pod kontrolu a nehrozilo riziko zranění pro něj či jeho okolí včetně policistů. V popisu události se mj. uvádí, že jeden z policistů dotyčného v souladu s § 52 písm. a) zákona o Policii¹ zaklekl svým pravým kolenem v oblasti beder, kdy dále v souladu s tímž ustanovením zákona chytl muže svou pravou rukou za jeho levou ruku a přetočil mu ji za záda. Vůči dotyčnému policisté použili i teleskopický obušek, a to na obě nohy. V horizontu několika okamžiků se muž začal uklidňovat a policista 1 upustil od sevření nohou, přičemž druhý policista sundal koleno své pravé nohy z bederní části zad ležícího muže.

V 15:02 hod. policista 1 telefonicky kontaktoval linku 155 s žádostí o vyslání vozidla rychlé záchranné služby.

V 15:11 hod. na místo dorazilo první vozidlo ZZS a ta si dotyčného převzala a zahájila resuscitaci. Ta ale nebyla úspěšná a v 15:45 hod. lékař konstatoval smrt.

K sejmutí pout mělo dojít v 15:12 hod.

O kopii dosud shromážděného materiálu jsem požádala znovu, čemuž již ředitel Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje vyhověl a na CD mi zaslal PDF soubor s 54 stranami dokumentace. Krom toho mi též odpověděl na mé doplňující otázky, a to takto:

Za jak dlouho od skončení videozáznamu (tj. od zjevného kolapsu pana T [redacted]) dorazila na místo lékařská pomoc? Odpověď: *Ještě v čase 5:47 videozáznamu (celkový čas 5:55) je vidět, jak policista verbálně komunikuje s S. T [redacted], který tedy zcela zjevně nekolaboval. Vzhledem k tomu, že videozáznam nezobrazuje data reálného času, nemůžeme říci, za jak dlouho po skončení videozáznamu dorazila na místo lékařská pomoc. Dle prováděného šetření považujeme za prokázané, že z místa telefonoval policista na linku ZZS 155 v čase 15:02 hodin, příjezd sanitního vozu je evidován v 15:11 hodin dne 19. července² 2021.*

Zda a jakým způsobem policisté kontrolovali životní funkce pana T [redacted] poté, co zkolaboval? Odpověď: *Ne, v době jeho kolapsu byl již v moci pracovníků ZZS.*

Proč nedošlo k sejmutí pout ihned po kolapsu pana T [redacted]? Odpověď: *K sejmutí pout došlo v sanitním voze na žádost pracovníků ZZS bezprostředně po kolapsu S. T [redacted].*

Pro své hodnocení považuji za zásadní výpovědi, resp. úřední záznamy zasahujících policistů, svědků z místa samotného a osádek vozidel ZZS, především pak prvního z nich.

Policista 1 ve svém úředním záznamu č. j. KRPU-106877-1/ČJ-2021-040964 ze dne 20. června 2021 mj. uvedl (pozn. anonymizováno Kanceláří ombudsmana): *Následně dne 19. června 2021 v 15:10 hod. na místo dorazila ZZS se službu konající osádkou. Ve stejný okamžik, tedy dne 19. června 2021 v 15:10 hod. policista 1 telefonicky kontaktoval IOS Ústí*

1 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

2 Jedná se o chybu v psaní, jde zjevně o červen 2021.

nad Labem z důvodu informování o výše uvedených skutečnostech a o použití donucovacích prostředků. Následně osádka ZZS ze zadní části vozidla ZZS vyndala záchranné lehátko, které přistavila u ležícího muže, u kterého čekal policista 2 a policista 3. Následně policista 2 společně s jedním členem ZZS uvedeného muže přesunuli z polohy lehu do polohy sedu, kdy dále policista 2 s členem ZZS uvedeného muže podpírali v podpaždí, a pomohli mu vstát na vlastní nohy. Tento muž ze země vstal vlastními silami, byť byl malátný, proto byl dále podpírán v podpaždí policistou 2 a členem posádky ZZS. Následně se muž posadil na záchranné lehátko, kdy policista 3 pomohl tomuto muži zvednout nohy ze země z důvodu umístění muže na lehátko správným způsobem. Poté si posádka ZZS muže převzala k provedení dalších úkonů, kdy byl transportován do vozidla ZZS.

Následně policista 1 dne 19. června 2021 v 15:25 hod o uvedených skutečnostech a užití donucovacích prostředků informoval VS Policie ČR OHS T[redacted] e policistu 4. Dále dne 19. června 2021 v 15:27 hod. v průběhu telefonního hovoru policisty 1 s policistou 4 k policistovi 1 přistoupil policista 2, který policistovi 1 sdělil, že muž, jehož si převzala ZZS, nejeví známky života a službu konající osádka se jej ve vozidle ZZS snaží oživit tím, že mu byla zahájena resuscitace.

Služební pouta byla uvedenému muži odejmuta dne 19. června 2021 v 15:12 hod. policistou 3 z důvodu poskytnutí lékařské péče.

Ve výpisu z policejní aplikace Jitka je k celé události několik záznamů. Za podstatný v této souvislosti považuji ten, který je zapsán dne 19. června 2021 v 16:26:41: Hlídka OHS po příjezdu do ulice U Hřiště v T[redacted] si povšimla na zemi ležícího muže a skupinky lidí postávající kolem tohoto, hlídka přistoupila k ležícímu muži, kdy toto mělo za následek, že ležící muž se vrhl na policistu 1, kdy se jej snažil strhnout na zem, škrábal jej a snažil se jej kousnout, přičemž všechny tři členy hlídky poškrábal a policistu 1 kousnul, kdy hlídka se jej na toto snažila otočit na břicho, tak aby došlo k zamezení napadání hlídky, přičemž se muž pokoušel vstát... Po příjezdu ZZS, muž za pomoci osádky vstal, kdy byl při vědomí, následně byl osádkou ZZS položen na lehátko a transportován do zde stojícího vozidla ZZS. Zde měl dle posádky ZZS zkolabovat, kdy došlo ze strany ZZS k neúspěšné resuscitaci.

Policisté o použití donucovacích prostředků sepsali úřední záznamy. Ty se však omezují toliko na dění na začátku celé události a popis děje prakticky končí s přiložením pout na ruce pana T[redacted].

Vedoucí odboru vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje ve svém dokumentu nazvaném *Průběžné vyhodnocení úmrtí S[redacted] T[redacted] sepsané dne 22. června 2021* došel k závěru, že donucovací prostředky byly použity v souladu se zákonem.

K události policisté vyslechli i dva svědky z místa samotného, pana B. a pana C.

Pan B. ke stavu pana T[redacted] mj. uvedl: *Jeden z policistů se ptal, jestli někdo volal již záchranku, někdo z davu řekl, že ne, a tak ten policista volal záchranku sám, myslím, že volal ze svého mobilu. Neslyšel jsem přesně, co volá na tu záchranku, protože on pooděšel. Ty ostatní policisté ho jen hlídali, už na něm nikdo neklečel a on ten X. [přezdívkou pana T[redacted] (pozn. zástupkyně ochránce)] jen ležel. Víím určitě, že byl živý. Po nějaké době přijela*

záchranka, bylo to jedno vozidlo. Viděl jsem ženu doktorku a muže doktora. Oni toho X. hned dali na to pojízdné lůžko. Při nakládání jim pomáhali policisté. Na lůžku mu doktorka sahala na krk a kontrolovala ho. Předtím na zemi ho nekontrolovala, hned jak přijeli, tak ho přetočili z toho břicha na lůžko. On měl pořád ty pouta za zády.

Pan C. ke stejné fázi děje uvedl: *Po chvíli na místo přijela sanitka. Záchranáři vytáhli ze sanitky lehátko a policisté ze země začali zvedat X., ten byl úplně zvadlý. Pak ho položili na záda s pouty na to lehátko. Pak ta doktorka mu sahala na tep a dívala se na oči. Pak ho dali do sanitky. Pak vyběhla sestra, aby mu rychle sundali pouta. Tak jeden z policistů mu ta pouta sundal.*

Ve spisu, který nashromáždil odbor vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, se nachází i výpovědi osádky druhého vozidla ZZS. Ta ale na místo přijela až v době, kdy se osádka prvního vozidla již věnovala resuscitaci pana T [REDACTED].

Protože jsem považovala za klíčové svědectví osádky prvního vozidla ZZS, požádala jsem o spolupráci ředitele Zdravotnické záchranné služby Ústeckého kraje. Osádka prvního vozidla však již k událostem vypovídat odmítla. Z dopisu však vyplynulo, že tato osádka na Policii ČR v této věci již vypovídala. Pověřený zaměstnanec Kancelář veřejného ochránce práv následně telefonicky kontaktoval policistu 5, pracovníka odboru vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje s žádostí o sjednání termínu místního šetření za účelem pořízení kompletní kopie spisového materiálu, neboť předpokládal, že tyto výpovědi musí být pro svůj význam součástí podkladů, na nichž dosavadní závěry Policie ČR stojí. Policista 5 však uvedl, že tyto výpovědi budou patrně součástí tzv. trestního spisu a on je k dispozici nemá, neví o tom, že tyto výpovědi vůbec existují, a že je pro své hodnocení nepotřebuje a vyžadovat si je nebude. Pro případ, že by si je policista 5 vyžádal, byl by požádán o zaslání kopie veřejnému ochránci práv pro účely tohoto šetření. Jelikož ale tyto výpovědi nebylo možné touto cestou získat, obrátila jsem se na právního zástupce rodiny pana T [REDACTED] a ten je poskytl.

Osádka prvního vozidla ZZS podala vysvětlení dne 24. června 2021, a to dle příslušného ustanovení trestního řádu.

Pan D. mj. uvedl: *[...] Pak jsme vystoupili a kolegyně šla zkontrolovat pacienta. Já jsem automaticky z vozidla vytahoval lehátko. Já jsem pak s lehátkem šel přímo k pacientovi, kdy u tohoto byli policisté, kteří pouze stáli vedle něho, asi aby ho jistili. Kolegyně byla vedle pacienta. Pacient ležel na zemi v klidu na břiše, kdy za zády měl spoutané ruce. Jestli v tuto chvíli ten muž žil, nevím, protože byl obličejem k zemi. Pak jsme ho s tím jedním policistou zvedli za paže ze země, přetočili jsme ho na bok a položili jsme ho na to připravené lehátko. Jen uvádím, že při zvedání toho muže nám tento aktivně nepomáhal, zvedali jsme bezvládné tělo. Po položení na lehátko jsem teprve v tuto chvíli muži viděl do obličeje. Přitom jsme zjistili, že má rozšířené zornice, což byla známka toho, že nejeví známky života. Následně kolegyně zjistila, že pacient má srdeční zástavu. [...] Kolegyně pak služebním telefonem na místo volala lékaře MUDr. E.*

Paní F. k témuž mj. uvedla: *V čase 15:04 hod jsme na záhranku dostali výzvu k výjezdu z operačního střediska z Ústí nad Labem, kdy jsme měli jet na adresu T [REDACTED], ul. U Hřiště, č.p. nevím, kde se měl nacházet agresivní pacient... Na uvedenou adresu jsme s kolegou*

dorazili v čase 15:11³. [...] Byl spoutaný za zády. Policisté ho pouze rukou přidržovali u země, aby jim neutekl. Já když jsem přistoupila k pacientovi, tak jsem zjistila, že pacient leží na břiše, nevydává zvuky, zkontrolovala jsem mu karotidu, ale neměl hmatný tep. Již v tuto chvíli měl pacient zástavu oběhu, tzn., že nedýchal. Následně jsem požádala o okamžité naložení na nosítka a naložení pacienta do sanitky.

O vyjádření k samotnému provedení zákroku, resp. techniky zakleknutí, jsem požádala **rektora Policejní akademie**. Ten uvedl, že posluchači jsou školeni k tomu, aby při poutání osoby vleže uchopili bližší paži, přizvedli ji a přikleklí druhou nohou záda, přičemž taková fixace musí být natolik pevná, že jakýkoli kladený odpor bude neefektivní. Důležitou roli hraje tlak holeně na šiji, který je v této situaci dominantní. Čím bude koleno blíže rameni, tím více se omezí pohyb trupu a paží. Správné poutání osoby vleže je s jednou čtvrtinou až jednou polovinou váhy na koleni, které stabilizuje hlavu. Studentům jsou přitom opakovaně zdůrazňována tři pravidla provádění zákroku: a) šetřit zdraví osoby, proti které je zákrok veden, b) vybrat odpovídající donucovací prostředek, c) použít donucovací prostředek tak, aby byl dostatečný, tzn. síla zakročujících policistů musí být silnější než odpor osoby, proti které je zákrok veden.

C. Právní hodnocení

Dotčená ustanovení zákona o Policii ČR:

Ustanovení § 11 Přiměřenost postupu

Policista a zaměstnanec policie jsou povinni

- a) dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu nevznikla bezdůvodná újma,*
- b) dbát, aby jejich rozhodnutím neprovést úkon nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma,*
- c) postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.*

Ustanovení § 53 Obecné podmínky použití donucovacího prostředku

- (1) Policista je oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.*
- (2) Před použitím donucovacího prostředku je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. To neplatí v případě použití prostředku k zabránění odjezdu vozidla. Od výzvy s výstrahou lze upustit v případě, že je ohrožen život nebo zdraví osoby a zákrok nesnese odkladu.*

3 Paní F. vycházela z písemného záznamu o výjezdu, přičemž pan D. připustil, že tlačítko na terminálu zmáčknul o něco později, a proto si myslí, že na místo přijeli dříve, než je uvedeno v terminálu.

(3) Policista je oprávněn použít donucovací prostředek, který

a) umožní dosažení účelu sledovaného zákrokem a

b) je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž zakročuje.

(4) Elektrický donucovací prostředek je policista oprávněn použít pouze, pokud by použití jiného donucovacího prostředku zjevně nebylo dostatečné k dosažení účelu sledovaného zákrokem.

(5) Policista při použití donucovacího prostředku dbá na to, aby nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.

Na úvod se pokusím o stanovení časové osy základních událostí:

V 14:59 hod. přijeli policisté do ulice Dubská, kam byli vysláni, ale kde se již nikdo podezřelý nenacházel.

Cca v čase **15:00 hod. mohlo dojít k prvnímu kontaktu** policistů s panem T [REDACTED] v ulici U Hřiště.

Cca v **15:04 hod. volá policista lékařskou pomoc**. Tento údaj se liší od toho, co uvádí Policie ČR, neboť ta jako čas volání ZZS zmiňuje čas 15:02 hod. Tento časový údaj ale nepovažuji za pravděpodobný, protože policista na videozáznamu vzal svůj mobilní telefon do ruky až v čase 4:00 a telefonovat začal ještě o několik sekund později.

Videonahrávka zákroku končí v čase cca 15:06 hod. Vycházím z toho, že čas 4:00 nahrávky odpovídá reálnému času 15:04 hod. Jelikož nahrávka trvá ještě 2 minuty, docházím k závěru, že její konec je právě dvě minuty od žádosti o příjezd lékařské pomoci. Následujících zhruba 5 minut tak není zdokumentováno.

V 15:11 hod. na místo dorazilo první vozidlo ZZS.

Postup policistů a s tím i použití donucovacích prostředků lze rozdělit do několika fází. Tou první je úvod, kdy policisté přijeli na místo, vyhodnotili situaci, došlo k prvnímu kontaktu s panem T [REDACTED] a tato fáze končí přiložením pout na ruce za zády. Druhou fází pak spatřuji v části od přiložení pout do času videa cca 5:36, kdy policista již netlačí na tělo pana T [REDACTED] ani druhým kolenem a pokouší se s ním navázat verbální kontakt. Za třetí fází považuji zbylý úsek do předání pana T [REDACTED] osádce první ZZS.

C.1 Donucovací prostředky

C.1.1 První fáze

Policisté po příjezdu na místo byli nepochybně v kontaktu s člověkem, který byl zjevně pod vlivem omamných či psychotropních látek, a byli si toho vědomi. Pan T [REDACTED]š v důsledku svého ovlivnění těmito látkami zcela neovládal své jednání, policisty napadal a nereagoval na jejich výzvy, a byl tak nebezpečný pro sebe i své okolí, což naplnilo předpoklady pro jeho

zajištění ve smyslu § 26 odst. 1 písm. a) zákona o Policii ČR.⁴ Krom toho bylo možné uvažovat i o zajištění dle § 26 odst. 1 písm. f) zákona o Policii ČR, neboť byl přistižen při jednání, které má znaky přestupku, a byla důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat (viz předchozí potyčka s druhým mužem, údery hlavou do auta, napadení policistů, neuposlechnutí výzev). To vedlo k nutnosti překonání jeho odporu i za použití donucovacích prostředků. Přičemž nemám výhrady k jejich volbě.

Určité výhrady mám vůči provedení donucovacích prostředků, ale těm se budu věnovat v samostatné části a budou předmětem samostatné komunikace s dotčenými subjekty.

C.1.2 Druhá fáze

Poté, co byl pan T. spoután na rukou za zády, tak se jeho možnosti kladení odporu a napadání okolí (případně sebepoškozování) značně zmenšily. Namísto setrvalé fixace v poloze na břiše bylo, dle mého názoru, možné uvažovat o změně polohy, např. do sedu, či lehu na zádech (byť za dalšího trvání jeho fixace v takové poloze). Pokud ale policisté zvolili polohu na břiše, měli věnovat pozornost tomu, jak tuto polohu pan T. snáší a zda u něj, coby osoby pod vlivem návykových látek, nedochází k selhávání životních funkcí. V této době byl totiž pan T. fixován jen dvěma policisty, a třetí z nich tak mohl věnovat pozornost právě tomu, aby sledoval zdravotní stav pana T. Tento třetí policista se však postavil za záda zbylých dvou policistů a na tvář pana T. tak neměl žádný výhled. Zdá se, že o tom, že by měl být v roli pozorovatele, vůbec nevěděl. V průběhu druhé fáze se sice pohyboval i v místech, odkud ji mohl plnit, ale namísto toho se věnoval jiné činnosti. V této souvislosti je otázkou, proč se ptal okolních osob, zda volaly záchrannou službu. Pokud by někdo řekl, že ano, pak by se na tuto informaci spolehl a sám by lékařskou pomoc nevolal? Aniž bych to chtěla označit za chybu, apelovala bych na to, aby policisté v obdobných případech volali záchrannou službu sami, a to ihned poté, co je to možné. Pokud by jejich volání bylo duplicitní, nemůže dojít ke zhoršení situace. Zjišťováním toho, zda někdo volal, však může dojít ke zbytečnému zdržení výjezdu zdravotníků, a jak je známo, v případech ohrožení života mohou zásadní roli sehrát i sekundy.

Svou roli v této souvislosti mohlo sehrát i to, že pan T. v průběhu této fáze měl svou hlavu otočenou většinou směrem k policistovi, který na něm klečel, a tím znemožnil vizuální kontakt. Na to měli policisté reagovat a trvat na otočení hlavy na druhou stranu. Jelikož však nikdo z nich roli pozorovatele nevykonával, nebyl nikdo, kdo by na to upozornil.

Jak uvedl rektor Policejní akademie, při zákroku musí být dodržována určitá pravidla a jedním z nich je šetřit zdraví osoby, proti které je zákrok veden. To ostatně vyplývá z § 11 a § 53 odst. 5 zákona o Policii ČR, dle nichž je policista povinen dbát, aby žádné osobě v důsledku jeho postupu nevznikla bezdůvodná újma, resp. aby nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání. Jsem si vědoma toho, že zákon hovoří o újmě vzniklé v důsledku postupu policisty, kdežto v tomto případě měla, dle předběžné pitevní zprávy, nastat smrt v důsledku předávkování návykovou látkou. Pokud by však policisté věnovali pozornost tomu, jak pan T. zákrok snáší, zda zvládá dýchat, zda jeho obličej nemění barvu, zda nemá oči vzhůru, zda nemá pěnu u úst atd., mohli

4 Policista je oprávněn zajistit osobu, která svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob, anebo majetek.

zavčas rozpoznat, že není v pořádku. Výše uvedené platí i bez ohledu na to, jaká byla skutečná příčina jeho smrti.

Na tomto místě považuji za vhodné také zmínit, že ačkoli rozumím tomu, že jeden z policistů, který byl vybaven osobní kamerou, ji nestihl zapnout na začátku zákroku, mohl tak učinit kdykoli v jeho průběhu, protože jak je vidět z existujícího záznamu, časový prostor k tomu byl.

Za chybu v této fázi zákroku považuji to, že policista volal záchrannou službu až v čase nahrávky cca 4:00 a nikoli dříve, přestože již před 3 minutami se přestal podílet na zklidňování pana T [REDACTED]. Přitom bylo od počátku zjevné, že dotyčný lékařskou pomoc potřebuje (pan T [REDACTED] byl pod vlivem návykové látky a byl zraněn⁵), byť se ještě nejednalo o bezprostřední ohrožení života, resp. toto riziko nebylo zjevné.

Trvání zákroku (spoutání a zakleknutí) ve spojení s absencí role pozorovatele pak považuji za porušení zásady přiměřenosti zakotvené v § 11 zákona o Policii ČR a porušení povinnosti dle § 53 odst. 5 zákona o Policii ČR dbát na to, aby donucovací prostředek nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.

C.1.3 Třetí fáze

Na tomto místě považuji za stěžejní to, co vypověděla osádka prvního vozidla ZZS, tedy že v době jejich příjezdu na místo již pan T [REDACTED] nejevil známky života.

Tvrzení policisty o tom, že pan T [REDACTED] sám vlastními silami vstal ze země, považuji za zcela nevěrohodné, a to i v kontextu výpovědí ostatních svědků. Nejsem pochopitelně s to jednoznačně určit, kdy přesně ke kolapsu pana T [REDACTED] došlo, ale pokládám za prokázané, že k němu došlo dříve, než na místo přijela první osádka ZZS.

Jeho kolapsu si policisté měli ihned všimnout – zvláště pokud jim přestal klást jakýkoli odpor. V tu chvíli pak mohli cítit či vidět i to, že přestal dýchat. Poté měli okamžitě přistoupit k sejmutí pout a začít s poskytováním první pomoci. Nic z toho se ale nestalo a policisté jej nechali ležet bez pomoci na zemi s rukama spoutanýma za zády, přičemž v této pozici ležel bez povšimnutí (viz výpovědi zdravotníků) až do příjezdu ZZS a pouta mu policisté sejmuli až na žádost zdravotníků!

Pochybení policistů v této fázi pokládám za zcela evidentní, protože není sebemenší důvod pro to, aby docházelo k používání donucovacích prostředků vůči osobě, která nejeví známky života. **Trvajícím použitím donucovacích prostředků (tj. minimálně pout) pokládám s ohledem na kolaps pana T [REDACTED], k němuž prokazatelně došlo před příjezdem zdravotníků, za nedůvodné, nepřiměřené a neprofesionální.**

Za zásadní pochybení dále považuji i absenci jakékoli snahy o poskytnutí první pomoci – byť to patrně pramení z toho, že nikdo z policistů nevěnoval zdravotnímu stavu pana T [REDACTED] adekvátní pozornost. Zda toto pochybení naplňuje znaky trestného činu

5 Viz popis skutkového stavu výše: *Na těle měl známky pohmoždění a z úst mu vytékala krev.*

Neposkytnutí pomoci dle § 150 odst. 2 trestního zákoníku, je však zcela na orgánech činných v trestním řízení.

C.2 Postup interních kontrolních mechanismů

Ve svém hodnocení se nemohu vyhnout konstatování určitého rozčarování z toho, jakým způsobem celou záležitost dosud hodnotily orgány vnitřní kontroly. V této souvislosti narážím zejména na to, že svou pozornost věnovaly jen první fázi celého děje – tedy důvodnosti a zákonnosti samotného použití donucovacích prostředků, nikoli však zkoumání toho, zda bylo jejich trvání nutné po celou dobu zákroku. Jinak by totiž nemohlo dojít k tomu, že by se nikdo nezabýval tím, v jakém stavu byl pan T. v době příjezdu prvního vozidla ZZS, ačkoli o jeho kondici a o tom, že vlastními silami vstal ze země, bylo možné velmi silně pochybovat.

Konstatuji tedy pochybení i na straně Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, které dostatečným způsobem nezjistilo skutkový stav věci před vydáním, byť předběžného, vyhodnocení úmrtí pana T. Mělo-li by konečné hodnocení této události vycházet z takto neúplně zjištěného skutkového stavu, mohlo by se jen stěží jednat o naplnění požadavku na účinné vyšetřování.

C.3 Technika donucovacích prostředků

Uvědomuji si, že tato otázka je spíše odborná než právní, byť jistý přesah do práva, a zejména přiměřenosti postupu policie zde je. Z mé dosavadní činnosti i dřívější činnosti veřejného ochránce práv při realizaci dohledu nad prováděním vyhošťování cizinců je mi známo, že agentura FRONTEX⁶ pro policisty, kteří se na těchto aktivitách podílejí, pořádá určitá školení právě i na téma používání donucovacích prostředků. Přitom věnuje značnou pozornost i tzv. poziční asfyxii⁷, k níž může docházet při různých policejních zákrocích. Právě v souvislosti se zaklekáváním či znehybněním osob na zemi se policisté učí, že je zakázáno klekat na horní část zad, krk či šíji a namísto toho je lepší volit jiné páky či tlakové body, nebo rovnou jiné polohování osoby.

Není však chybou policistů, že zákrok provedli tak, jak byli školeni, tj. že tlak kolene směřoval na krk a jeho okolí. Stejně tak to nekladu k tíži ani krajskému ředitelství. Tato problematika bude předmětem mého samostatného jednání s policejním prezidentem.

6 <https://frontex.europa.eu/>.

7 Viz například zpráva CPT z roku 2013, odst. 34

Otázka použití síly a donucovacích prostředků začíná být aktuální v okamžiku, kdy je zadržovaná osoba puštěna z cely, ve které je držena před deportací (ať už je cela umístěna v areálu letiště, v záchytném táboře, věznici nebo policejní stanici). Postupy používané příslušníky eskorty k znehybnění osob, vůči kterým mají být omezující prostředky – jako ocelová pouta nebo umělohmotné pásky – použity, si zaslouží zvláštní pozornost. Většinou jsou zadržované osoby schopny klást silný fyzický odpor bránící nasazení pout. V případě, kdy se příslušníci eskorty setkají s odporem, úplně znehybní zadrženou osobu tak, že ji položí na zem obličejem dolů, aby jí mohli nasadit pouta. Držení osoby v této pozici, obzvláště když příslušníci eskorty tlačí svou vahou na různých místech těla zadržované osoby (tlak na hrudním koši, tlak koleny na zádech, znehybnění krku) a dotyčná osoba se tomu vzpírá, je spojené s rizikem poziční asfyxie [viz zejména „Positional Asphyxia – Sudden Death“ (Poziční asfyxie – náhlá smrt), US Department of Justice (Ministerstvo spravedlnosti USA), červen 1995, a průběh konference „Safer Restraint“ v Londýně z dubnu 2002 pod záštitou Police Complaints Authority (www.pca.gov.uk)]. Dostupné na <http://rm.coe.int/doc/0900001680696a7f>.

D. Informace o dalším postupu

Policisté zasahující na místě pochybili tím, že záchrannou službu volali až s tříminutovým zpožděním, nikdo z nich nemonitoroval zdravotní stav osoby, vůči níž zákrok směřoval, včas nezjistili, že tento člověk přestal vykazovat známky života, nesejmuli mu pouta z rukou a nezhájili okamžitou resuscitaci vlastními silami.

Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje pochybilo tím, že při interním šetření události nedostatečně zjistilo skutkový stav, když zcela opominulo absenci výpovědí osádky prvního vozidla ZZS, která má pro hodnocení postupu policistů zásadní význam.

Zprávu zasílám řediteli Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením (vyjádření k části C.3 je fakultativní) a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

V souvislosti s bodem C.3 zasílám zprávu též policejnímu prezidentovi.

Brno 29. října 2021

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)